

TOR:s yttrande över förslaget rörande ändrad taxeringsorganisation

Sedan Taxeringsnämndsordförändenas Riksförbund beretts tillfälle avgiva utlåtande över 1955 års taxeringssakkunnigas förslag rörande ändrad taxeringsorganisation får förbundet anföra följande.

Förbundet anser sig böra begränsa sitt yttrande till att avse endast taxeringsorganisationen i första instans.

De sakkunniga hävda att både organisation och förfarande i fråga om taxeringsarbetet i första instans måste anordnas på sådant sätt, att såväl det fiskaliska intresset som rättssäkerhetskravet blir bättre tillgodosedda än hittills. Som stöd härför anföres dels att betydande underdeklaration förekommer dels att omotiverade skönstaxeringar, avvikelser från självdeklarationer utan tillräcklig utredning och andra åtgärder till förfång för de skattskyldiga framkommer som frukter av det nuvarande systemet. Till undanröjande av påtalade olägenheter föreslår de sakkunniga att det egentliga taxeringsarbetet i första instans skall läggas på tjänstemannabasis.

Den tjänstemannataxering man vill införa säger sig de sakkunniga vilja inskränka till att utredning och expeditionellt arbete utföres av tjänstemän. Att taxeringsnämnderna bör tillföras hjälp till dessa arbetsuppgifter torde icke vara föremål för några delade meningar. Vid utformandet av förslaget synes emellertid de sakkunniga ha frångått den uttalade målsättningen. De föreslagna tjänstemännen — taxeringsassistenterna — har tydligen ansetts böra tilldelas uppgifter, som sträcker sig betydligt härutöver. De skall således i taxeringsnämnden vara föredra-

gande i samtliga ärenden och härigenom torde det vara otvivelaktigt att tjänstemannainflytandet även på ärendenas avgörande ökas i så hög grad, att tjänstemannataxering i detta ords vanliga mening blir ett faktum. Assistenternas inpassande i länsstyrelsernas taxeringsorganisation har även skett på ett sådant sätt och de har ställts i sådant beroende till taxeringsintendenten, att de i praktiken kommer att bli ett redskap för de fiskaliska intressen taxeringsintendenten representerar. De skattskyldiga torde därför onekligen få den uppfattningen, att taxeringsassistenterna representerar den person, som i taxeringsprocessen blir deras motpart.

Nyrekryteringsbehovet av personal uppskattas till 1.000 personer (30 förste taxeringsassistenter, 470 taxeringsassistenter, 325 taxeringsbiträden samt 175 biträden vid uppborgsverken under 8 månader av året.)

I fråga om de tilltänkta assistenternas och biträdenas rekrytering synes det enligt förbundets åsikt fullkomligt uteslutet att med den föreslagna lönesättningen och brist på befordringsmöjligheter kunna få fullt kompetenta befattningshavare. Detta gäller speciellt i fråga om för taxering av rörelseidkare lämpliga funktionärer. Man torde på allvar kunna befara en katastrofal försämring i fråga om taxeringen i de speciella distrikten, där kraven på allsidig taxeringskunnighet måste sättas särskilt högt. Förslaget har här sin svagaste punkt och eftersom det berör den ömtåligaste delen av taxeringsarbetet, vore det enbart av den anledningen skäl för att hela frågan omprövades, om man i första hand

siktat mot en effektivisering av arbetet. Man får heller inte bortse från att allmänhetens förtroende för taxeringsnämnderna kommer att allvarligt rubbas, om dess kontakt med nämnderna kommer att ske via relativt oerfarna tjänstemän.

Förbundet vill också starkt ifrågasätta lämpligheten av att under en tid av överfull sysselsättning inom praktiskt taget alla verksamhetsområden genomföra så personalkrävande omändringar av taxeringsväsendet som nu föreslagits. Även andra skäl talar för att en mera genomgripande reform inom taxeringsorganisationen bör anstå tills vidare. Sålunda är det uppenbart, att den ifrågasatta och under utredning varande hålkortsmekaniseringen i folkbokförings- och uppborðsväsendet måste få en stark inverkan på häradskrivarkontorens och uppborðsverkens personalbehov. Det förefaller därför inte rimligt att nu genomföra en reform, som medför behov av nyrekrytering av ett stort antal befattningshavare, då det är sannolikt att personalbehovet vid ett senare realiserande av förslaget till stor del skulle kunna täckas av genom hålkortsmekaniseringen övertalig personal. Såvitt förbundet kan bedöma borde organisationen av taxeringsväsendet ses i samband med dessa planerade, av hålkortsmekaniseringen föranledda ändringar.

Ett annat skäl, som talar för att försiktighet iakttages vid dimensioneringen av det antal tjänstemän som är avsett att utföra taxeringsarbete i första instans är följande:

Gentemot de av de sakkunniga påtalade bristerna i taxeringsarbetet i första instans vill förbundet bestämt framhålla, att den nuvarande organisationen fungerar i stort sett tillfredsställande vad beträffar deklarerationer av enklare beskaf-

fenhet, d. v. s. löntagardeklarerationer och liknande, vilka utgöra huvuddelen av deklarerationsmaterialet. Genom den föreslagna organisationen synes härutinnan ur effektivitetssynpunkt föga vara att vinna, medan kostnaderna för densamma måste bli avsevärt högre än för nuvarande organisation. Förstärkning av taxeringsapparaten med tjänstemän bör självfallet ske där behovet därav är starkast. Påpekade olägenheter i fråga om underdeklarerationer, skönstaxeringar o. s. v. hänför sig närmast till förvärvskällan rörelse. Fast anställda tjänstemän bör enligt förbundets mening förbehållas nuvarande särskilda taxeringsnämnder samt sådana särskilda nämnder i övrigt, som enligt förslaget anses böra tillskapas för taxering av vissa grupper skattskyldiga, såsom enskilda rörelseidkare, fria företagare, handelsresande m. fl.

Då fast anställd personal enligt förbundets förmenande i första hand bör tillföras särskilda nämnder för taxering av juridiska personer samt enskilda rörelseidkare m. fl., innebär detta icke att förbundet ställer sig avvisande mot tanken, att tjänstemän inkopplas på arbete av mera rutinmässig natur: sortering och numrering av deklarerationer och taxeringsuppgifter, längdföring och summering samt eventuellt andra mera biträdesbetonade uppgifter. Detta arbete torde kunna omhändershas av de lokala skattemyndigheterna, eventuellt vad sortering beträffar av kommunerna. Statsbidrag för ändamålet bör — om arbetet ej utföres av statliga tjänstemän — utgå i minst samma omfattning som hittills.

Möjligen skulle även med här skisserade ändringar i taxeringsorganisationen behov kvarstå av konsulenter för de lokala distrikten. Förbundet tänker då när-

mast på behandling av mera svårgranskade deklamationer (även jordbruksdeklamationer), som inte kan utsorteras till särskilda distrikt.

Med den förstärkning av taxeringsorganisationen i första instans, som förbundet här antytt, är det förbundets uppfattning att ingen annan genomgripande reformering behövs för att taxeringsorganisationen i sitt nuvarande skick skall utgöra en fullgod organisation. Hellre än att koncentrera reformsträvandena till dyrbara åtgärder, som riktar sig mot alla inkomsttagare, bör man söka öka kontrollen av de inkomsttagare där anledning finnes antaga att underdeklaration huvudsakligen är tillfinnandes. Att denna underdeklaration skulle kunna i nämnvärd grad spåras genom en ytterligare skärpt granskning av de avlämnade deklamationerna, synes icke kunna påräknas. Tvärtom torde felaktigheterna till stor del vara av sådan natur, att de kunna uppdragas först vid bokföringsgranskning (taxeringsrevision).

I sitt yttrande över 1950 års skattelagssakkunnigas betänkande med förslag till effektivare taxering framhöll förbundet såsom synnerligen angeläget, att antalet bokföringsgranskningar ökades och att en kraftig förstärkning av sakkunnig personal på taxeringssektionernas bokgranskningsdetalj därför vore ofrånkomlig. Av den redogörelse, som lämnats i bilaga 3 till nu föreliggande betänkande i fråga om antalet offensivgranskningar, framstår förbundets berörda uttalande med än större skärpa. Redogörelsen utvisar nämligen att under år 1954 företagits offensivgranskningar i hela landet till ett antal av sammanlagt 1.842, vilket motsvarar ett medeltal för varje län av allenast 74 st. Två län redovisar en-

dast vardera 4 sådana granskningar. Det synes därför ytterst angeläget att personalen å taxeringsrevisionsdetaljerna snarast väsentligt utökas så att granskning därigenom kan ske i betydligt större utsträckning än hittills. En av de största och för taxeringsnämnderna mest kända bristerna i den nuvarande organisationen är nämligen att tillräcklig hjälp ej kunnat erhållas från taxeringsrevisionen på grund av dennas uppenbara underbemanning.

En utsträckning av tiden för taxeringsarbetets bedrivande synes kunna bidra till att effektivisera taxeringsarbetet men härvidlag torde dock böra beaktas vikten av att förlängningen inte tilltages i överkant med hänsyn både till debiteringsarbetet och till det kommunala budgetarbetet. Det torde också för den skattskyldige få anses som ett berättigat krav att redan vid en relativt tidig tidpunkt erhålla definitivt besked om åtminstone taxeringsmyndighets i första instans beslut beträffande deklamationen med hänsyn till den ofta mycket långa tid, som förflyter innan ett skatteärende hinner slutligt avgöras i de olika besvärsinstanserna. Betydelsen av en förlängning får icke heller överdrivas. En nödtvungen paus i arbetet torde till följd av behov av semester och avspänning uppstå under juli och augusti månader. Att därefter återupptaga arbetet i första instans i september torde inte ge så stort resultat, att det uppväger nackdelarna.

Enligt de sakkunniga skall ordförande i taxeringsnämnd utses på samma sätt och efter samma grunder som hittills. Emellertid avser de sakkunniga att därtill lämpligen icke bör utses person, som har att i sin ordinarie verksamhet syssla med taxeringsarbete. Förbundet vill emellertid

hävda, att valet av ordförande icke bör begränsas till någon viss krets av personer. Allt framgent bör till ordförande utses lämpliga personer var i samhället dessa personer finnes att tillgå.

De sakkunniga föreslår, att taxeringsnämndsordförandenas arvoden skall utgå med för varje distrikt av länsstyrelsen för perioder om fem år fastställt belopp och att — då ordförandens uppgifter kommer att reduceras högst väsentligt — det för uppdraget utgående arvodet också bör reduceras. Samtidigt uttalar emellertid de sakkunniga, att en energisk ordförande icke kommer att låta sig nöja med att föra ordet och leda förhandlingarna under sammanträdena utan han kan finna det oundgängligen nödvändigt för att rätt kunna fullgöra sin uppgift att före sammanträdet genomgå materialet, vartill han givetvis bör ha möjlighet. Det synes förbundet helt naturligt, att en ansvarsmedveten ordförande ej vill deltaga i taxeringsbeslut utan att dessförinnan ha satt sig in i materialet. På grund härav bör enligt förbundets mening skyldighet föreskrivas för ordföranden att göra detta och arvodets storlek bör bestämmas med hänsyn härtill, när eljest rekryteringen av dugliga och energiska taxeringsnämndsordförande kommer att försvåras.

Det torde vara mycket svårt att föreställa sig att samarbetet mellan en taxeringsnämnd och dess ordförande, å ena, samt assistenterna, å andra sidan, skall kunna ske friktionsfritt med den utformning organisationen fått i detta avseende. Assistenternas beroende av taxeringsintendenten måste otvivelaktigt verka hämmande i åtskilliga avseenden. För undvikande av konfliktsituationer synes därför taxeringsassistent i de distrikt där enligt förbundets mening sådan bör anställas

vara underställd vederbörande taxeringsnämndsordförande i den mening, att assistenten bör vara skyldig att verkställa av taxeringsnämnden påfordrade utredningar.

Under hänvisning till förestående vill förbundet beträffande taxeringsorganisationen i första instans föreslå

att i första hand reformen får anstå till dess frågan om hålkortsmekanisering i folkbokförings- och uppbördsväsendet lösts så att samordning av organisationen på taxerings- och uppbördsväsendet kan ske;

att — därest reformen likväl anses böra genomföras vid föreslagen tidpunkt — densamma begränsas till att omfatta endast nuvarande särskilda nämnder samt sådana särskilda nämnder i övrigt, som enligt förslaget anses böra tillskapas för taxering av vissa grupper skattskyldiga;

att till nyssberörda nämnders förfogande ställes tjänstemän — taxeringsassistenter — med sådan lönegradsplacering, att därtill kan förväntas kunna erhållas personer med erforderlig kompetens;

att dessa assistenter underställes taxeringsnämndens ordförande ifråga om utredningsarbeten under den tid, taxeringsarbetet pågår;

att ordföranden i här avsedda nämnder icke blott får möjlighet att före sammanträdena genomgå materialet utan ålägges skyldighet att göra detta;

att ingen annan ändring vidtages beträffande övriga taxeringsnämnder — löntagardistrikt och liknande — än att ordföranden beredes biträdes hjälp med sortering, längdföring och annat arbete av expeditionell natur;

att nuvarande konsulentinstitution i viss mån bibehålles;



FÖRENINGSSÄRENDEN

Föreningen taxeringsnämndsordförande och kronoombud i Stockholm

sammanträdde den 2 dec. Föredrag hölls av byråchef S. Vahlberg om ändringar i tax.-förordningen. Vidare diskuterades PN:s anvisningar, varvid en del önskemål framfördes, varav ett i år tillmötesgicks av PN i det procentsatsen för dricks till droskchaufförer sedermera fastställts till 10 %. I övrigt diskuterades en rad taxeringsspörsmål.

Föreningen Gävleborgs läns taxeringsnämndsordförande

avhöll sitt årsmöte i Stadshuset i Gävle, lördagen den 21 jan. under mycket stor tillslutning från medlemmarnas sida. Efter stadgeenliga årsmötesförhandlingar höll taxeringsintendent Nils Ahlberg, Gävle, föredrag över "Nyheter vid 1956 års taxering", länsassessor G. Åhström, Solna, över "Omläggningen av fastighetsbeskattningen" och länsrevisor S. Blennow, Gävle, över "Nya företagsbeskatt-

ningen". Efter föredragen följde diskussion och frågor.

Länsföreningens styrelse fick följande sammansättning för år 1956, kamrer Axel Bendrik, Söderhamn, ordförande, kronokamrer S. O. R. Grigholm, Gävle, vice ordförande, tjänsteman Stig Johansson, Ljusne, sekreterare och skattemästare, handlanden Georg Hammar, Jättendal, samtliga omvalda, samt nyvaldes komminister Einar Råberger, Forsbacka. Styrelsesuppleanter blevo hemmansägare Ivar Michelson, Färila, omvald och nyvaldes skogvaktare Ivar O. Sundberg, Storvik. Revisorerna häradsskrivare K. G. Borglund, f. tullförvaltare G. Gille och syssloman B. Bragée, Söderhamn, omvaldes.

Att representera vid TOR:s årsmöte utsågos S. O. R. Grigholm och Stig Johansson.

Årsmötet beslutade om subvention med kronor 2:— för prenumeration på Svensk Skattetidning samt oförändrad årsavgift kronor 10:— pr medlem varav kronor 5:— för prenumeration på Skattenytt.

att en förlängning av tiden för taxeringsarbetet icke sker i sådan utsträckning, som i betänkandet föreslagits;

att — vilket nära sammanhänger med taxeringsorganisationen i första instans

— taxeringsrevisionen omedelbart utökas i än högre grad än vad i förslaget avses, så att offensivgranskningar, som enligt förbundets mening kan förväntas ge det största utbytet, kan företagas i betydligt ökad omfattning.